

**Odborná rada pro historii a muzejnictví
Okresní sdružení hasičů ČMS Liberec**

**Sbory dobrovolných hasičů
působících v obvodech dnešních obcí
v současné době i v minulosti
v okrese **L i b e r e c****

**Karel Boháč
Liberec 2021**

Úvodem

Historie organizovaného hasičského hnutí v českých zemích sahá do druhé poloviny devatenáctého století. Tehdy ve střední Evropě byly činěny po vzoru zemí ze západní Evropy první pokusy o vytvoření dobrovolnických organizací, které budou bojovat proti ohni a dalším přírodním katastrofám. Nejdříve to byly pokusy pověřit touto činností již existující veřejné spolky (sportovní, střelecké či spolky vojenských vysloužilců). Ale velmi brzy se ukázalo, že to není to nejlepší řešení a tak po určitém tápání se přistoupilo k vytváření samostatných spolků, kde právě boj s požáry případně s dalšími přírodními katastrofami a obecně pomoc lidem v nouzi se ukázalo jako to správné řešení. První spolky s tímto krédem pomáhat byly vytvořeny za pomoci místních mocenských orgánů v Německu, Belgii a Francii. Velmi rychle si získaly respekt a uznání a tak po jejich vzoru se myšlenka dobrovolných hasičských sborů rychle začala šířit napříč Evropou.

Tento trend se nevyhnul ani českým zemím. První myšlenky o zakládání ochranných sborů, jak se tyto spolky nejdříve nazývaly, přinesly do Čech a na Moravu obchodníci, kteří se na svých obchodních cestách s hasičským hnutím seznámili a viděli jejich činnost při požárech na vlastní oči. Po návratu do svých domovů ve společnosti o jejich práci mluvili a také se pokoušeli obdobné spolky založit, když si zejména z Německa přivezli i vzorové stanovy. Bylo činěno několik pokusů o vznik obdobných sborů u nás (Chrudim, Slaný a pod), ale bez valného úspěchu. Úspěšný pokus o založení dobrovolného hasičského sboru se podařil až v roce 1850 v Zákupích (okres Česká Lípa), kdy za pomoci místního zámeckého pána tak vznikl vůbec první hasičský sbor (německý) na území tehdejší habsburské monarchie, kam tehdy české země patřily. První ryze český dobrovolný hasičský sbor vznikl o několik let později v roce 1864 na popud českých obchodníků v čele s Karlem Krohnem ve Velvarech (okres Kladno). Nově vzniklý sbor se měl velmi čile k světu a brzy se tak stal vzorem pro další města (Mělník, Kutná Hora, Velké Meziříčí a pod). V krátké době začali nadšenci zakládat dobrovolné hasičské sbory i menších městech a obcích, neboť i zde si lidé začali uvědomovat účinnost takového spolku k ochraně majetku obecního i soukromého.

I v libereckém okrese lze najít stopy vzniku prvních dobrovolných hasičských sborů v polovině devatenáctého století. V městě Liberec se vznik hasičského sboru datuje do let 1851 – 1863, kdy po přípravách a náboru mužů a jejich výcviku instruktorem zapůjčeným z německého Lipska byl sbor ustaven schválením stanov v roce 1863. Následně po libereckém vzoru vznikly v dalších letech sbory ve Vesci a Hodkovicích nad Mohelkou (1865), Českém Dubu (1867), Chrastavě, Dlouhém Mostu (1868). V letech 1870 – 1900 následuje doslovná exploze vzniku nových sborů na území dnešního okresu, kdy prakticky vznikly téměř všechny dobrovolné hasičské sbory, které dnes zde působí.

Hasičské hnutí se tak postupně stane koloritem většiny měst a obcí , kdy si občané považují za čest , že jsou členy místního sboru. Spolková činnost dostává organizační řád , jsou vydány základní dokumenty k vytvoření organizačního řádu a poté i doprovodné směrnice ke školení a výcviku , ke stejnokrojovému předpisu , výzbroji sborů , k řádům a vyznamenáním , k pořizování praporů a vytváření vyšších organizačních celků - žup apod.

Již v roce 1878 byla vytvořena i první celorepubliková organizace dobrovolných hasičů , která sdružovala všechny dobrovolné hasiče bez rozdílu národností. pod názvem „Ústřední zemská hasičská jednota království českého“. Po národnostních třenicích ve vedení organizace se v roce 1891 rozdělila na dvě části. České sbory vytvořily „Zemskou ústřední hasičskou jednotu království českého“ a sbory s německým jazykem potom vlastní „Feuwehr Landes Zentral für Böhmen“. Po skončení I. světové války byl v nově vzniklé republice vytvořen „Svaz dobrovolného hasičstva československého“ , který měl pět zemských částí (Čechy, Moravu, Slezsko, Slovensko a Podkarpatskou Rus). Po další světové válce vznikl v roce 1945 „Svaz československého hasičstva. Poté následovalo několikrát přejmenování , které bylo v roce 1992 završeno názvem „Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska“ , který je používán dosud.

Sbory dobrovolných hasičů postupně na mnoha místech vznikaly , ale i z různých důvodů zanikaly. Dodnes však jsou součástí života měst a obcí a kromě aktivní účasti na likvidaci požárů a dalších kalamit jsou jejich neodmyslitelnou součástí kulturního a společenského života.

Autor si nečiní nárok na skutečnost , že jsou v tomto přehledu uvedeny všechny dobrovolné hasičské sbory měst a obcí libereckého okresu , které v jednotlivých městech a obcích v minulosti působily. Snažil jsem se vytvořit ucelený přehled ze svého nahlížení do okresního archívu , městských a obecních kronik i z údajů hasičů , kteří mi byli v tomto konání nápomocni za což jim moc děkuji. Přesto však mohou některé podklady o sborech zde chybět a tak budu rád , když na ně budu dodatečně upozorněn.

Vážme si práce našich předků při naplňování a šíření hasičských myšlenek i v těch místech , kde jejich činnost připomínají dnes již jen opuštěné hasičské zbrojnice či zápisy v obecních kronikách.

Listopad 2021

Karel Boháč
vedoucí odborné rady pro historii
Okresní sdružení hasičů Liberec

Sbory dobrovolných hasičů , které v obvodech obcí okresu Liberec působily v minulosti a které zde působí i v dnešní době

Obec	Sbory v ní působící dnes :	Sbory , které zde byly v historii :
Bílá	Bílá,Hradčany,Vlčetín Chvalčovice,Trávníček, Petrašovice	Dehtáry,Letařovice
Bílý Kostel n/N.	Bílý Kostel n/N.	Panenská Hůrka
Bílý Potok p/Smrkem	Bílý Potok p/Smrkem	
Bulovka	Bulovka	Arnoltice,Dol.Oldříš
Cetenov	Cetenov + Hrubý Lesnov Poznámka: sbory se sloučily v roce 2012	
Černousy	Ves	Černousy , Boleslav
Český Dub	Český Dub,Modlibohov, Libíč,Smržov,Sobákov	Bohumileč, Kněžičky
Čtverín	Čtverín	Doubí u Turnova
Dětrichov	Dětrichov	
Dlouhý Most	Dlouhý Most	
Dolní Řasnice	Dolní Řasnice	
Frýdlant	Frýdlant,Větrov	Albrechtice , Údolí
Habartice	Habartice	Háj
Heřmanice	Heřmanice	Kristiánov

Hejnice	Hejnice,Ferdinandov	
----------------	----------------------------	--

Hlavice	Hlavice	Vápno
----------------	----------------	--------------

Hodkovice n/Mohel.	Hodkovice n/Mohel., Jílové,Záskalí	Radoňovice
---------------------------	---	-------------------

Horní Řasnice	Horní Řasnice	Srbská
----------------------	----------------------	---------------

Hrádek nad Nisou	Hrádek n/N , Dol.Sedlo , Václavice	Dolní Suchá , Donín, Loučná , Oldřichov n/Hr ,
-------------------------	---	---

Chotyně	Chotyně	Grábštejn
----------------	----------------	------------------

Chrastava	Chrastava	Anděl.Hora , Vítkov
------------------	------------------	--------------------------------

Janův Důl	Janův Důl	
------------------	------------------	--

Jeřmanice	Jeřmanice	
------------------	------------------	--

Jindřichovice p/Smr.	Jindřichovice p/Smr	Dětrichovec
-----------------------------	----------------------------	--------------------

Kobyly	Kobyly,Havlovice	Radvanice , Podhora
---------------	-------------------------	--------------------------------

Krásný Les	Krásný Les	
-------------------	-------------------	--

Kryštofovo Údolí	Kryštofovo Údolí	Novina
-------------------------	-------------------------	---------------

Kunratice	Kunratice	
------------------	------------------	--

Křížany	Křížany	Žibřidice
----------------	----------------	------------------

Lázně Libverda	Lázně Libverda	
-----------------------	-----------------------	--

Lažany	Lažany	
---------------	---------------	--

Liberec	Horní Hanychov , Karlínky,Machnín, Pilínkov, Růžodol I , Krásná Studánka , Vratislavice n/Nis , Vesec,Liberec - sever	Doubí, Dolní Hanychov, Harcov,Horní Suchá Horní Růžodol, Janův Důl,Kateřinky, Liberec,Ostašov, Pavlovice,Radčice, Rochlice,Rudolfov, Ruprechtice
Mníšek u Liberce	Mníšek u Lbc	Fojtka
Nová Ves	Nová Ves	
Nové Město p/Smr	Nové Město p/Smr, Ludvíkov	Hajniště,Přebytek
Osečná	Osečná,Druzcov	Kundratice
Oldřichov v Hájích	Oldřichov v Háj.	
Paceřice	Paceřice	Husa
Pěčín	Pěčín	Střížovice, Vitanovice
Pertoltice	Pertoltice	Horní Pertoltice, Dolní Pertoltice
Proseč pod Ještědem	Proseč p/Ještědem	Javorník, Domaslavice
Příšovice	Příšovice	
Radimovice	Radimovice	
Raspenava	Raspenava , Lužec	Karolinino Údolí , Luh
Rynoltice	Rynoltice	Jitrava

Soběslavice	Soběslavice	Padařavice
Stráž nad Nisou	Stráž nad Nisou	Svárov
Svijany	Svijany	Podolí
Svijanský Újezd	Svijanský Újezd	
Světlá pod Ještědem	Světlá pod Ještědem Rozstání	
Sychrov	Radostín, Vrchovina, Sedlejšovice	Třtí
Šimonovice	Minkovice u Lbc	Šimonovice , Rašovka
Višňová	Andělka, Předlánc, Minkovice u Frýdl, Višňová	Loučná, Poustka, Saň, Filipovka, Víška
Vlastibořice	Vlastibořice	Jivina
Všelibice	Březová, Vrtky, Všelibice	Malčice, Benešovice, Přibyslavice
Zdislava	Zdislava	
Žďárek	Žďárek	
